

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ З УКРАЇНСЬКОЮ СПАДЩИНОЮ ЯК ДЖЕРЕЛОМ НАТХНЕННЯ

Гурдіна В.В., Васильєва М.І.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Джерелом натхнення митця може стати будь-що, що його оточує: природа, архітектура, кіно, література, музика, мистецтво, люди. Будь-яке явище чи соціальна подія є спроможними породжувати творчі задуми та певні образи. Для майбутніх дизайнерів одягу вкрай важливо бути допитливими, чутливими, постійно розвиватися, накопичувати візуальний досвід, цікавитися світовими подіями та вибудовувати власний стиль. Формоутворювальні, стильові, образно-емоційні характеристики костюму трансформуються з джерела натхнення через призму свідомості, фантазії, досвідченості автора. Ось чому, надихаючись одними й тими самими речами, різні дизайнери створюють абсолютно несхожі колекції.

Серед найбільш багатих джерел натхнення, звісно, народний костюм та традиційна культура. А в сучасних реаліях, етнічний напрям в дизайні одягу, є потужним соціально-культурним об'єднуючим фактором. Також дуже актуальним є проектування якісного сценічного вбрання за народними мотивами. Цей одяг, зазвичай, транслюється на велику аудиторію та може передавати певні ідеї та меседжі, привертати увагу до події та впливати на свідомість широкої аудиторії. Викладачі кафедри “Дизайн тканин та одягу” ХДАДМ приділяють велику увагу роботі студентів з українською народною спадщиною та інтегрують її у завдання різних дисциплін, зокрема дисципліни “Проектування” на 4 курсі, де один семестр повністю присвячено темі проектування за українськими народними мотивами. Розроблені дипломні та курсові колекції студентів кафедри займають призові місця та Гран-прі на Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах молодих дизайнерів.

Невичерпним джерелом натхнення є декоративно-прикладне мистецтво України: писанка, витинанка, лялька-мотанка, петриківський розпис, гончарство і кераміка, шкіряні вироби, скляні вироби, вироби з дерева тощо. Також джерелом натхнення може стати: український живопис, раритетні фотографії, рідкісні техніки пошиття, мотиви вишивки, музичні інструменти, природа та ін. Ми маємо багату культуру, що надбана і збережена поколіннями. Вона транслює світовідчуття та важливі цінності нашого народу. Тож натхнення також можна черпати в українському фольклорі, літературі, святах, обрядах, міфології.

Але, найбільш популярним методом роботи з народними джерелами, все ж таки, є робота з костюмом. А саме трансформація українського традиційного

вбрання, головних уборів, прикрас та взуття. Одяг був і є не просто захистом від негативного впливу зовнішнього середовища. З прадавніх часів він несе духовний сенс і може розповісти про належність до того чи іншого етносу, роду діяльності; визначає становище, характер і настрої людини. Український костюм – це унікальна гармонія форми та змісту, відображення свідомості, цінностей, естетичного ідеалу нашої нації та образу епохи.

В роботі з народним костюмом важливо зібрати матеріал, вивчити і проаналізувати всі складові конкретної форми одягу в конкретному суспільстві. Важливо виявити характерні особливості обраного джерела: вплив періоду часу, тодішні естетичні ідеали, форму і силует костюма, конструкцію і крій, пропорційні співвідношення, засоби організації композиційної єдності, матеріали і фактури, колірну гаму і декор, семантику і знаковість костюма. Освічений дизайнер не може просто бездумно скопіювати певні мотиви. Необхідне лише творче, глибоке прочитання. Результат має нагадувати першоджерело та зберігати певні наративи. Звісно, рівень трансформації та переосмислення залежить від призначення одягу, що проектується. Важливо також враховувати сучасні тенденції та модні напрямки.

Після аналітичного етапу студент починає роботу з фор-ескізами, де трансформує джерело натхнення в узагальнений образ майбутнього костюму. На цьому етапі важливо виділяти головні характерні властивості. На етапі розробки художніх ескізів вже приділяється увага деталям та стилізації образу. Можливе пряме цитування певних елементів строю. Метод творчого переосмислення, асоціативний метод дозволяє вільніше обходитися з елементами традиційного костюма, більш інтуїтивно та багатогранно інтегрувати його до сучасних тенденцій (рис. 1).

Сучасна епоха – це період стилізації, еkleктики та численних художньо-композиційних засобів. Сьогодні зустріти будь-який стиль у його чистому прояві майже неможливо. Виразні образи будуються за принципом еkleктики, тобто поєднання різних стилів, мікростилів та субкультур. Засоби еkleктики та стилізації дозволяють поєднати протилежності в композиційно-цілісне рішення. Прийоми еkleктики є творчим інструментом, що потребує вмілого підходу. Створюючи модні образи з використанням народної спадщини не слід намагатися застосовувати прийоми еkleктики, оминув аналітичний етап процесу проектування. Необхідно визначитися, яка головна ідея, концепція проектного розробки. Що вона повинна висловлювати і яка в неї мета. Від спрямованості творчого задуму залежить які засоби та еkleктичні прийоми слід використовувати.

Саме виявлення та розуміння характерних особливостей та ознак джерела натхнення допоможе вийти за рамки шаблонного сприйняття народного костюму та шляхом образно-асоціативного бачення переосмислити та трансформувати їх в руслі сучасних тенденцій, поєднати з іншими напрямками (рис. 2, 3). Увага ж тільки до зовнішніх ознак джерела

Рис. 1. Вероніка Момот, керівник Владислава Гурдіна.

Рис. 3. Анастасія Панаріна, керівник Марина Васильєва.

Рис. 2. Маргарита Гринько, керівник Марина Васильєва.

без усвідомлення змісту та символічного значення предмету народної творчості може призвести до хибних помилок. Треба розуміти, що використання прийомів еkleктики – це ретельно продумана сумісність кожної речі та деталі. Слід застерегти студента від бездумного копіювання форм джерела творчості та механічного перенесення їх в форми проектної розробки. Має бути присутнім водночас «конфлікт» різних стилевих характеристик і гармонійне поєднання.

Ознакою дизайну сучасності є концептуальне та образно-стильове різноманіття. Постійний пошук нових проектних рішень та образів стає одним з головних завдань для дизайнера одягу. Під час навчання перед студентом постають складні проектні задачі, які потребують глибокого розуміння дизайну одягу, світових трендів та концепцій.

В процесі роботи над завданням, студент може звернутися до багатьох творчих джерел натхнення, кожне з яких несе в собі притаманні йому особливості. Традиційно, невичерпним джерелом натхнення залишається тема української національної культурної спадщини, яка надає безмежні можливості для вивчення, аналізу та творчої інтерпретації. Метою національно-патріотичного виховання студентів, у рамках навчального процесу, є успадкування духовних і культурних надбань, національної самобутності української спадщини. Наразі в умовах глобалізації та війни, тема збереження національної спадщини та самобутності культури є головним трендом не лише в Україні, а й у світі.

Інформація про авторів

Гурдіна В.В., канд. мист., доцент каф. ДТО.
Васильєва М.І., викл. каф. ДТО ХДАДМ.